TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-06-03

TRN 2019–0021

Handläggare:
Elisabeth Mårell

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Motion om att ta initiativ till en regional biogasstrategi

Ärendebeskrivning

Jens Sjöström (S) och Robert Johansson (S) har i december 2018 inkommit med en motion (2018:34) till landstingsfullmäktige (numera regionfullmäktige) om att ta initiativ till en regional biogasstrategi. Tillväxt- och regionplanenämnden har ombetts att yttra sig och överlämna sitt yttrande till regionledningskontoret senast den 1 juni 2019. Nämnden har fått förlängd svarstid till den 13 juni 2019.

Beslutsunderlag
Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2019-03-06
Förslag till yttrande, 2019-03-06
Motion 2018:34 om att ta initiativ till en regional biogasstrategi

Förslag till beslut
Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Yttrande över motion 2018:34 av Jens Sjöström m.fl. (S) om att ta initiativ till en regional biogasstrategi, godkänns och överlämnas till regionstyrelsen.

2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Jens Sjöströms (S) och Robert Johanssons (S) motion om att ta initiativ till en regional biogasstrategi lyfter en aktuell och viktig fråga. Tillväxt- och regionplaneförvaltningen instämmer i konstaterandet att klimatförändringarna är en av samhällets största utmaningar och delar deras uppfattning att ett cirkulärt hållbart sätt att se på våra resurser är nödvändigt. Förvaltningen anser däremot att Sjöströms och Johanssons önskemål och förslag till beslut till stora delar redan täcks in av Miljöprogram 2017–2021, RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050 och dess genomföranden samt den regionala plan för infrastruktur för elfordon och förnybara bränslen som Länsstyrelsen Stockholm i nuläget arbetar fram och arbetet inom ramen för Connect Sweden. Förvaltningen anser därmed att det inte behöver tas fram en särskild regional strategi för biogas.

Förvaltningen lyfter däremot fram några andra möjliga åtgärder för att stärka förutsättningarna för biogasens roll och utveckling i regionen. Förvaltningen anser att Region Stockholm återigen bör blir medlemmar i samverkansorganisationen Biogas Öst—BioDriv Öst och att tillväxt- och regionplaneförvaltningen inom ramen för genomförandet av RUFS 2050 och Klimatfärdplanen undersöker möjligheterna att i samverkan med andra regionala aktörer uppdatera den utredning om ökad matavfallsinsamling för ökad biogasproduktion i Stockholms län som togs fram 2011. Förvaltningen föreslår också att Region Stockholm tar del av den nationella utredningen, den s.k. Biogasmarknadsutredningen när den är klar, för att ta ställning till om slutsatser och förslag till åtgärder i den påverkar hur Region Stockholm ska fortsätta arbeta med förutsättningarna för biogasens roll och utveckling i regionen framöver.

Bakgrund
Motionen lyfter fram att klimathotet är en av samhällets största utmaningar och att det i och med bildandet av Region Stockholm följer ett stärkt tillväxt- och utvecklingsansvar. Det framförs att ett cirkulärt hållbart sätt att se på våra resurser är nödvändigt och att biogas är ett hållbart bränsle där produktion och användning sker i ett kretslopp. Det framförs att det är viktigt att användningen av biogas ökar för att nå målet om ett fossilfritt Sverige. De skriver vidare att Stockholmsregionen måste ta ett helhetsgrepp om framtidens energianvändning och hur produktionen och användningen av biogas ska utformas såväl internt inom regionens egen verksamhet som extern. I detta arbete anser de att regionen, kommuner, biogasaktörer och näringslivet gemensamt behöver utforma en regional biogasstrategi som skapar tydlighet och långsiktighet för regionens aktörer.

Socialdemokraterna föreslår regionfullmäktige besluta att ge regionstyrelsen i uppdrag att ta initiativ till framtagandet av en regional biogasstrategi.

Överväganden
Jens Sjöströms (S) och Robert Johanssons (S) motion om att ta initiativ till en regional biogasstrategi lyfter en aktuell fråga. Tillväxt- och regionplaneförvaltningen instämmer i konstaterandet att klimatförändringarna är en av samhällets största utmaningar och delar deras uppfattning att ett cirkulärt hållbart sätt att se på våra resurser är nödvändigt. Dessa uttalanden stämmer också väl överens med de mål, ställningstaganden och förhållningssätt som lyfts fram i RUFS 2050 och som Sjöström och Johansson hänvisar till.

I RUFS 2050 är ett av de fyra långsiktiga målen (Mål 4, sid 42) att Stockholmsregionen ska vara en resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp år 2050. I målet beskrivs bland annat att Stockholmsregionen år 2050 ska ha en effektiv energi- och resursanvändning och att en mer cirkulär ekonomi ska skapa förutsättningar för en hållbar, koldioxidsnål, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. I RUFS 2050 konstateras också att biogas har en viktig roll i en ökad kretsloppsanpassning som leder till synergieffekter mellan de tekniska försörjningssystemen för energiförsörjning, avfallshantering och avloppsrening.

Efter att motionen lämnades in i december 2018 har regionfullmäktige i mars 2019 antagit Klimatfärdplan 2050. Klimatfärdplanen vägleder Stockholmsregionen i omställningen mot netto-noll klimatutsläpp och är en del av genomförandet av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050. Energianvändningen ska effektiviseras, energiproduktionen ska bli helt förnybar och cirkulära strukturer som ger låg klimatpåverkan ska skapas.

Biogas lyfts i klimatfärdplanen fram som ett av de förnybara bränslen som behövs i omställningen för att nå klimatmålen. Biogasens roll återkommer inom flera av de områden som beskrivs som viktiga delar i omställningen, såsom transporter, jord- och skogsbruk, regional förnybar energiproduktion samt i de tillhörande åtgärderna på regional nivå som redovisas i planen. Klimatfärdplanen redovisar också vilka aktörer som behöver agera och samverka samt möjliga verktyg som kan användas i omställningen. Även upphandling och offentliga aktörers ansvar lyfts som en viktig del. Ett flertal aspekter på biogasens användning och funktion omnämns också i klimatfärdplanen, som till exempel biogas som biodrivmedel där energiföretag, transportföretag samt Region Stockholm

som ansvarig aktör för den kollektiva busstrafiken är viktiga avnämare för biodrivmedel. En ökad produktion av biogas bör ske genom att öka insamlingen av matavfall, samt öka användningen av organiskt avfall och restprodukter från jordbruket.

Ett av de viktiga insatsområden som klimatfärdplanen lyfter fram är att formalisera och förstärka den regionala samverkan i klimatarbetet. Ett regionalt uppföljnings- och utvärderingsarbete är ytterligare en viktig faktor för att styra klimatarbetet i rätt riktning. Region Stockholm samverkar och deltar i olika projekt med andra aktörer i länet för att stärka genomförandet av RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050, men också för att bidra med kunskap i andra processer som pågår. Några viktiga sådana processer är Länsstyrelsen Stockholms två regeringsuppdrag inom området; dels att revidera Klimat- och energistrategi för Stockholms län, dels att ta fram en Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. I båda dessa processer medverkar Region Stockholm i referensgrupperna, och Region Stockholm kommer också att få möjlighet att lämna synpunkter när förslag på klimat- och energistrategi samt regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara bränslen går ut på remiss runt juni 2019. Inom ramen för Connect Sweden kommer Region Stockholm också att ta fram ett kunskapsunderlag för att belysa alternativa drivmedel för flygtransporter samt flygets betydelse för hållbar tillväxt både ur det regionala och nationella perspektivet.

Sjöström och Johansson framför i motionen att regionens sjötrafik idag drivs i princip uteslutande med diesel och när det gäller färdtjänsten att landstingets krav är så låga att taxibranschens omställning som varit så viktig för hela regionen, nu saktat in. Region Stockholm arbetar systematiskt och målmedvetet med att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan och har länge (sedan tidigt 90-tal) arbetat med miljöledningssystem och politiskt antagna miljöprogram. Nuvarande ”Miljöprogram 2017–2021” styr verksamheten för alla anställda och leverantörer, samt upphandling och inköp. I miljöprogrammet finns ett klimatåtagande om att minska utsläpp av växthusgaser med minst 50 procent till år 2021 jämfört med 2011. I miljöprogrammet finns det dessutom specifika mål för olika verksamhetsområden inom Region Stockholm. Sedan 1 januari 2019 finns en färdtjänstnämnd som lyder direkt under regionfullmäktige. Efter att motionen lämnades in i december 2018 har en ny upphandling av färdtjänst färdigställts. Nuvarande avtal gäller from 1 april 2019 och löper fram till 31 mars 2022. Kollektivtrafikens miljömål definieras i Region Stockholms miljöprogram 2017–2021 och i Stockholms läns regionala trafikförsörjningsprogram. All spårtrafik drivs redan av el från förnybara källor sedan länge. Sedan sommaren 2018 har

även det sista fossila bränslet fasats ut från busstrafiken. Trafiknämnden arbetar nu vidare med fokus på en snabb ökning av andelen förnybart drivmedel även när det gäller sjötrafiken med pendelbåtar och Waxholmsbolagets skärgårdsbåtar. År 2021 ska 90 procent av alla båtar, både pendelbåtarna och Waxholmsbolagets båtar, drivas med förnybar energi. År 2030 ska all sjötrafik vara fossilfri.

Förvaltningen delar synen på att ökad produktion och användning av biogas behövs för att uppfylla målen i RUFS 2050. Förvaltningen anser att Miljöprogram 2017–2021, RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050 tillsammans svarar på motionens önskemål i form av mål, förhållningssätt, ställningstaganden och planeringsunderlag. Även strategier, insatsområden, åtgärder, verktyg och identifierade aktörer samt behovet av regional samverkan och teknikneutralitet. Dessutom menar förvaltningen att den regionala plan för infrastruktur för elfordon och förnybara bränslen som Länsstyrelsen Stockholm i nuläget arbetar fram, väl täcker in biogasfrågan ur ett transportperspektiv tillsammans med arbetet inom ramen för Connect Sweden. Därmed anser förvaltningen att det inte behöver tas fram en särskild regional strategi för biogas.

Samtidigt är det viktigt att Region Stockholm fortsätter att följa upp och bidra till RUFS 2050:s och Klimatfärdplan 2050:s genomföranden i samverkan med regionens övriga aktörer. Region Stockholm representerat av trafikförvaltningen och tillväxt- och regionplaneförvaltningen har tidigare varit medlemmar och en aktiv aktör i samverkansorganisationen Biogas Öst som startade 2008. Trafikförvaltningen-SL har även suttit i styrelsen under flera år och varit med och byggt upp verksamheten. Enligt den information som Tillväxt- och regionplaneförvaltningen har så avslutade Trafikförvaltningen sitt medlemskap när SL:s mål om andel förnybart bränsle var uppfyllda. I dag är följande regioner i östra Sverige medlemmar; Region Uppsala, Region Örebro län, Region Östergötland, Region Sörmland. Utöver den samverkan och de projekt som nämns ovan och som redan pågår anser förvaltningen att Region Stockholm återigen bör blir medlem i Biogas Öst–BioDriv Öst för att stärka förutsättningarna för biogasens roll och utveckling i regionen, under förutsättning att medlemskapet ryms inom nämndens befintliga ekonomiska ram.

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen anser också att förvaltningen inom ramen för genomförandet av RUFS 2050 och Klimatfärdplanen bör undersöka möjligheterna att i samverkan med andra regionala aktörer uppdatera den utredning om ökad matavfallsinsamling för ökad biogasproduktion i Stockholms län som togs fram 2011-05-24 som en del av arbetet med handlingsprogrammet för energi och klimat, som var en del av

genomförandet av RUFS 2010. En översyn av läget i stockholmsregionen gällande insamlingsmängder och förutsättningar för avsättning av biogas skulle vara ett bra verktyg och kunskapsunderlag för genomförandet av RUFS 2050 och KF 2050. Inte minst för att kunna visa vilka kommuner som har kommit långt respektive har mer att göra i frågan om matavfallsinsamling.

Den nationella utredning som Sjöström och Johannesson hänvisar till, den s.k. Biogasmarknadsutredningen skulle redovisas senast den 3 juni i år men har fått förlängt till 31 december 2019. Utredningen ska analysera biogasens roll och konkurrensförutsättningar utifrån bland annat de nya energi- och klimatpolitiska målen, den ökade integreringen av biogasmarknaden i EU och utvecklingen mot mer förnybar energi i transportsektorn. Förvaltningen föreslår därför att Region Stockholm tar del av Biogasmarknadsutredningen när den är klar, för att ta ställning till om slutsatser och förslag till åtgärder i den påverkar hur Region Stockholm ska fortsätta arbeta med biogasens roll och utveckling i regionen framöver.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet bedöms inte innebära några större ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm. Beslutet innebär två utgifter för organisationen, dels i form av eventuell delfinansiering av en uppdaterad utredning om ökad matavfallsinsamling för ökad biogasproduktion i Stockholms län och dels medlemskap i Biogas Öst – BioDriv Öst. Kostnaden för medlemskap är för närvarande 2 000 kr/år i medlemsavgift och 32 000 kr/år i serviceavgift.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Elisabeth Mårell
Regionplanerare

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
2019-06-03 TRN 2019–0021

registrator.lsf@sll.se
Regionledningskontoret
Registraturen
Landstingshuset

Motion om att ta initiativ till en regional biogasstrategi

Inledning

Jens Sjöström (S) och Robert Johansson (S) har i december 2018 inkommit med en motion (2018:34) till landstingsfullmäktige (numera regionfullmäktige) om att ta initiativ till en regional biogasstrategi. Tillväxt- och regionplanenämnden har ombetts att yttra sig och överlämna sitt yttrande till regionledningskontoret senast den 1 juni 2019. Nämnden har fått förlängd svarstid till den 13 juni 2019.

Motionen lyfter en aktuell och viktig fråga. Nämnden anser dock att det inte behöver tas fram en särskild regional strategi för biogas. Nämnden föreslår däremot några andra åtgärder för att stärka förutsättningarna för biogasens roll och utveckling i regionen.

Tillväxt- och regionplanenämndens överväganden

Nämnden instämmer i konstaterandet att klimatförändringarna är en av samhällets största utmaningar och delar uppfattningen att ett cirkulärt hållbart sätt att se på våra resurser är nödvändigt, liksom att biogas fyller en viktig roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Dessa uttalanden stämmer också väl överens med de mål, ställningstaganden och förhållningssätt som lyfts fram i RUFS 2050 och som Sjöström och Johansson hänvisar till.

Efter att motionen lämnades in i december 2018 har regionfullmäktige i mars 2019 antagit Klimatfärdplan 2050. Klimatfärdplanen vägleder Stockholmsregionen i omställningen mot netto-noll klimatutsläpp och är en del av genomförandet av den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050. Biogas lyfts i klimatfärdplanen fram som ett av de förnybara bränslen som behövs i omställningen för att nå klimatmålen. Biogasens roll återkommer inom flera av de områden som beskrivs som viktiga delar i omställningen, såsom transporter, jord- och skogsbruk, regional förnybar energiproduktion samt i de tillhörande åtgärderna på regional nivå som

redovisas i planen. Klimatfärdplanen redovisar också vilka aktörer som behöver agera och samverka samt möjliga verktyg som kan användas i omställningen. Även upphandling och offentliga aktörers ansvar lyfts som en viktig del. Ett flertal aspekter på biogasens användning och funktion omnämns också i klimatfärdplanen, som till exempel biogas som biodrivmedel där energiföretag, transportföretag samt Region Stockholm som ansvarig aktör för den kollektiva busstrafiken är viktiga avnämare för biodrivmedel. En ökad produktion av biogas bör ske genom att öka insamlingen av matavfall, samt öka användningen av organiskt avfall och restprodukter från jordbruket.

Sjöström och Johansson efterfrågar ett helhetsgrepp om framtidens energianvändning och hur produktionen och användningen av biogas ska utformas. De vill se åtgärder på övergripande nivå, en tydlig struktur för produktion, tankställen och strategiska upphandlingar och att Region Stockholm ligger i framkant och ser till helheten. Nämnden anser att Miljöprogram 2017–2021, RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050 tillsammans svarar på dessa önskemål i form av mål, förhållningssätt, ställningstaganden och planeringsunderlag samt strategier, insatsområden, åtgärder, verktyg och identifierade aktörer.

Region Stockholm samverkar och deltar i olika projekt med andra aktörer i länet för att stärka genomförandet av RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050, men också för att bidra med kunskap i andra processer som pågår. Några viktiga sådana processer är Länsstyrelsen Stockholms två regeringsuppdrag inom området; dels att revidera Klimat- och energistrategi för Stockholms län, dels att ta fram en Regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel. I båda dessa processer medverkar Region Stockholm i referensgrupperna, och Region Stockholm kommer också att få möjlighet att lämna synpunkter när förslag på klimat- och energistrategi samt regional plan för infrastruktur för elfordon och förnybara bränslen går ut på remiss runt juni 2019. Inom ramen för Connect Sweden har Region Stockholm också ambitionen att ta fram ett kunskapsunderlag för att belysa alternativa drivmedel för flygtransporter samt flygets betydelse för hållbar tillväxt både ur det regionala och nationella perspektivet.

Nämnden delar synen på att ökad produktion och användning av biogas behövs för att uppfylla målen i RUFS 2050. Sjöströms och Johanssons förslag till beslut täcks dock till stora delar redan in av RUFS 2050 och Klimatfärdplan 2050 och dess genomföranden. Båda styrdokumenten lyfter behovet av regional samverkan och teknikneutralitet samt att en utveckling av alla typer av energiformer och drivmedel är en viktig förutsättning för att klara klimatmålen. Dessutom menar nämnden att den regionala plan för

infrastruktur för elfordon och förnybara bränslen som Länsstyrelsen Stockholm i nuläget arbetar fram, väl täcker in biogasfrågan ur ett transportperspektiv tillsammans med arbetet inom ramen för Connect Sweden. Därmed anser nämnden att det inte behöver tas fram en särskild regional strategi för biogas.

Samtidigt är det viktigt att Region Stockholm fortsätter att följa upp och bidra till RUFS 2050:s och Klimatfärdplan 2050:s genomföranden i samverkan med regionens övriga aktörer.

Den nationella utredning som Sjöström och Johannesson hänvisar till, den s.k. Biogasmarknadsutredningen, skulle redovisas senast den 3 juni 2019 men har fått förlängt till 31 december 2019. Nämnden föreslår att Region Stockholm tar del av Biogasmarknadsutredningen när den är klar, för att ta ställning till om slutsatser och förslag till åtgärder i den påverkar hur Region Stockholm ska fortsätta arbeta med förutsättningarna för biogasens roll och utveckling i regionen framöver.

Nämnden föreslår att regionstyrelsen, med hänvisning till ovanstående synpunkter, ska yrka på att regionfullmäktige anser Motion 2018:34 av Jens Sjöström och Robert Johansson (S) om att ta initiativ till en regional biogasstrategi är besvarad.